

get«. Det er indlysende, at det navn er helt misvisende på baggrund af det eksisterende lovgrundlag. Det er ganske enkelt ikke muligt for udvalget at kontrollere ret meget.

Det er vanskeligt at se, hvad der skulle være til hinder for, at man i et demokrati har en reel demokratisk indsigt og kontrol med efterretningstjenesternes arbejde, sådan som det har været muligt at gennemføre det i Norge.

Det har været fremført som argument imod en reel kontrolfunktion for udvalgets arbejde, at udvalget på den måde ville blive ansvarligt for efterretningstjenesternes arbejde, og at dette ville skabe uklarhed om grænsen mellem den lovgivende og den udøvende magt. Over for denne betragtning står behovet for en reel demokratisk kontrol. Det er ikke acceptabelt, at denne kontrol alene skal ske i tjenesternes eget regi. Alternativet er derfor kontrol i et andet regi. Det arbejde, som efterretningstjenesterne udfører, kræver ofte en høj grad af fortrolighed. Det er vanskeligt at se, hvor der bedre kan sikres en acceptabel balance mellem fortrolighed og demokratisk kontrol end i udvalgs nedsat af Folketinget blandt Folketingets medlemmer.

De konkrete beslutninger om, af hvem og hvad samt hvordan der skal ske overvågning, vil stadig alene finde sted i tjenesternes regi og på tjenesternes ansvar.

I kraft af de fortrolighedsbestemmelser, som gøres gældende i lov om aktindsigt, er det i praksis umuligt for enkelte borgere at klage over den overvågning, som de mener at måtte være udsat for. Der er derfor også en opgave her for et folketingsnedsat udvalg.

ad 2

Det gælder helt generelt for al form for kontrol, at den ikke alene kan basere sig på de indberetninger og oplysninger, som gives af dem, som skal kontrolleres. Hvis kontrolindsatsen skal være reel, må den forudsætte en løbende kontrol på udvalgets eget initiativ. Og den må forudsætte direkte adgang til uanmeldt indsigt i arkiver, registre, lokaler, installationer og anlæg af enhver art, som tilhører eller benyttes af tjenesterne. Da efterretningsvæserne fra tid til anden benytter sig af andre eller forudsætter adgang eksempelvis til teleselskabernes anlæg, må kontrollen desuden udvides til at omfatte de af tjenesterne benyttede entreprenører.

ad 3

Det har vist sig ved de forskellige kommissioner og lignende, at det er umuligt eller i det mindste uhyre

vanskeligt at skabe overblik over de aktiviteter, som har fundet sted, blandt andet fordi de ofte er ganske komplekse. Dette gør sig naturligvis også gældende for de forhold, som politiets og forsvarets efterretningstjenester undersøger, bl.a. fordi de personer eller organisationer, som PET og FET efterforsker, tilstræber, at deres aktiviteter er vanskelige at gennemskue. For at Folketingets kontroludvalg får en reel mulighed for at skabe sig overblik, skal det derfor have mulighed for at kunne foretage afhøring af alle nuværende og tidligere ansatte med relation til tjenesternes aktivitet. En sådan afhøring skal - i lighed med udvalgets øvrige arbejde - fortsat foregå fortroligt.

ad 4

For at kunne gennemføre aflytning kræves der en dommerkendelse. Denne gives uden de impliceredes kendskab. Det såkaldte Wamberg-udvalg har til opgave at kontrollere efterretningstjenesterne på dette punkt. Men det vil være naturligt at give Folketingets kontroludvalg kompetence til at rejse sager om sådanne retlige kendelser, som den enkelte ikke har kendskab til.

ad 5

Et af formålene med styrkede kontrolmuligheder og en styrket kontrolindsats fra Folketingets side er at reducere risikoen for, at der i tjenesternes regi sker lovbrud eller tjenestesvigt. Men skulle kontroludvalget alligevel få oplysninger, som giver begrundet mistanke om, at der har fundet lovbrud eller tjenestesvigt sted, skal det være muligt for udvalget at kræve sagen rejst efter sædvanlige procesretlige regler. En sådan sag skal kunne føres af en af tjenesterne uafhængig instans. Det skal være muligt at gennemføre sådanne retssager som lukkede retssager. Det skal ikke være muligt, eksempelvis under henvisning til rigets sikkerhed, at omgå sædvanlige vidnebestemmelser.

Såfremt der i forbindelse med en undersøgelse fremkommer informationer, som giver begrundet mistanke om, at der er sket lovbrud, skal den gruppe, som forestår undersøgelsen, kunne kræve sagen rejst som straffesag (evt. for lukkede døre) efter sædvanlige strafprocessuelle regler.

Årlig beretning

Efter forslagsstillernes opfattelse bør der ske en årlig offentlig afrapportering af tjenesternes arbejde efter tysk forbillede. Ud over at det er rimeligt, at offentligheden får kendskab til tjenesternes arbejde på det generelle plan, giver det også mulighed for, at of-